

Kuopion metsäsuunnitelma unohtaa luontoarvot ja aidon osallistamisen

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry. (KLYY) edellyttää Kuopion kaupungin hallitukselta ja valtuustolta poliittista ohjausta luontokadon pysäyttämiseksi kaupungin metsissä, koska viranhaltijoiden laatima pitkän aikavälin strateginen metsäsuunnitelma keskittyy lähinnä metsien taloudelliseen käyttöön, ja ekologiset, sosiaaliset ja kulttuuriarvot ovat alisteisia taloudellisille arvoille.

Suomi on sitoutunut pysäyttämään sekä ilmastonmuutoksen että luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen. Nämä sitoumukset koskevat myös kuntia ja niiden metsänhoitoa. Lähes kolmannes Suomen uhanalaisista lajeista on riippuvaisia vanhoista puista, vanhan metsän jatkuvuudesta ja lahoppuusta. Velvollisuutemme on säilyttää lajistoltaan arvokkaita, monimuotoisia ja luonnontilaisen kaltaisia metsiä seuraaville sukupolville sekä varmistaa metsien selviäminen ilmastonmuutoksen aiheuttamista vaikeuksista. Tämä edellyttää metsien suojelun lisäämistä ja metsien käytön periaatteiden uudistamista.

SITRA raportoi keväällä selvän enemmistön kunnista asettaneen ilmastotavoitteen, mutta luonnon monimuotoisuustavoitteet ovat kunnissa paljon harvinaisempia. Kuopion kaupunki täydentää osaltaan luonnon monimuotoisuuden huomioimisen vajetta jättämällä luonnon monimuotoisuuden pois kaupungin metsäsuunnitelmasta.

Luontokadon pysäyttäminen

Taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyyttä ei nykyisessä päätöksenteossa pitäisi erottaa. Pelkkien taloudellisten vaikutusten huomiointi esimerkiksi metsäsuunnitelmissa ei edusta sitä moniarvoista tarkastelua, jota luontokadon ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tarvitaan. Luonnonmonimuotoisuuden turvaaminen tulisi olla koko metsäsuunnitelman kärki sen sijaan, että metsä esitellään vain nopeiden taloudellisten hyötyjen lähteenä.

Ekosysteemipalvelut, monet luonnon ihmisille tuottamat hyödyt, ovat vielä huonosti euroiksi muutettavissa. Maailmanlaajuisesti on kuitenkin ymmärretty, että viimeistään nyt luontoarvojen huomioiminen on pakko ottaa mukaan kaikkeen päätöksentekoon. Luonnon tärkeyden voi myös tiivistää kuten professori Ilari Sääksjärvi: ”Luonnon monimuotoisuuden suojelu on elämän suojelua”.

Pelkät laskelmat lehtipuuston määrän ja puuston iän kehityksestä eivät anna tietoa siitä, kuinka luontoarvot todella aiotaan turvata kaupungin metsien käytön yhteydessä. Kuopion kaupungin alue kattaa merkittävän osan Pohjois-Savon lehtokeskuksen alueesta, jossa lehdot ovat luontaisesti kuusivaltaisia, ja Kuopion kaupungilla on merkittävä rooli lehtojen suojelussa. Mitä METSOhjelmakartoituksissa jo vuosia sitten luontoarvoiltaan rikkaiksi luokitelluille metsille tapahtuu? Miten vanhaa metsää, lahoppuuta ja lehtometsiä tarvitsevien eliöiden elinolosuhteet turvataan? Kuinka taataan pienvesien säilyminen ja ehkäistään metsätalouden aiheuttamat vesistöhaitat? Kuinka virkistysmetsiä jatkossa käsitellään? Millä metsäpinta-alalla jatkuvapeitteistä kasvatusta aiotaan toteuttaa?

Hakkuuvaihtoehtojen vaikutusten aitoa kestävyyttä ei ole mahdollista arvioida pelkkien laskelmaskenaarioiden avulla, sillä luonto ei noudata laskennallisia keskiarvoja. Lajiston tai virkistyskäytön kannalta keskeisellä alueella pienetkin hakkuut voivat olla haitallisia, kun taas luontoarvoiltaan vähäisemmillä alueilla laajakin metsien taloudellinen hyödyntäminen voi olla mahdollista kestävydestä tinkimättä,

Monia kysymyksiä jää ilmaan, ja vaikka ne käsiteltäisiin paikallisissa metsänhoitosuunnitelmissa myöhemmin, kokonaiskuva Kuopion kaupungin metsistä ja niiden tulevasta käytöstä jää

saavuttamatta. Näihin kysymyksiin pitkän tähtäimenmetsänhoitosuunnitelmasta tulee löytyä vastaus.

Tarvitsemme kunnianhimoisen metsien suojelutavoitteen

Suunnitelmassa metsiensuojelualueita vain "pyritään lisäämään", mutta mihinkään mitattavaan tavoitteeseen ei sitouduta. Suunnitelman lähtökohtana voisi olla esimerkiksi se, että METSOKartoituksessa luokkiin I-II luokitellut kohteet jätetään kokonaan hakkuiden ulkopuolelle. I- ja IIIluokkien kohteista kootaan riittävän laajoja suojelualuekokonaisuuksia. III-luokan kohteille tulee kohdistaa vain sellaisia metsänkäsittelytoimia, jotka eivät vaaranna niiden luontoarvoja.

Kuopion kaupungin tulee kunnianhimoisesti edistää EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteita suojelemalla vähintään 10 % omistamistaan metsistä. Kuopion kaupunki on valtakunnallisesti yksi merkittävimmistä kuntametsänomistajista, joten metsäsuunnitelman tulee olla luontoarvojen säilyttämisen osalta kunnianhimoisempi. Kestävän kehityksen tulee olla arkipäivää kaikessa toiminnassa myös tekojen tasolla. Kaupungin metsät ilmastonmuutoksen hidastajina Ilmastonmuutoksen hillintä vaatii lyhyellä aikavälillä eli seuraavan muutaman kymmenen vuoden aikana kasvihuonekaasupäästöjen voimakasta rajoittamista, jotta maapallon keskilämpötila ei nouse vaarallisena pidetyn kahden asteen rajan yli. Metsät sitovat hiilidioksidia ilmakehästä eli ne toimivat hiilinieluinä, mutta vähintään yhtä merkittävä vaikutus on etenkin vanhojen metsien rooli hiilivarastoinä.

Kuopion kaupungin hiilineutraaliustavoite vuoteen 2030 mennessä perustuu sekä päästöjen vähentämiseen, että hiilinielujen ja -varastojen merkittävään kasvuun. Hakkuiden lisääminen pienentää sekä hiilinieluja että varsinkin hiilivarastoja. Hakkuun jälkeen puuaineksen sisältämästä hiilestä suuri osa vapautuu nopeasti ilmakehään, paitsi jos puutavara käytetään rakennustuotteena. Hakkuualalle istutetut taimet kasvavat nopeasti mutta eivät moneen kymmeneen vuoteen pysty sitomaan yhtä paljon hiiltä kuin varttuneen metsän päätehakkuu on vapauttanut. Näin ollen paras ilmastonmuutoksen hidastamiseen tähtäävä toimenpide on vähentää hakkuutavoitetta merkittävästi ja jättää etenkin vanhimmat metsät hakkuiden ulkopuolelle hiilivarastoksi.

Metsänhoitomenetelmien välillä on eroja niiden aiheuttamien päästöjen osalta. Metsäkuvion kiertoaika pidentämällä saadaan jatkettua metsien hiilensidonnan aikaa. Samalla arvokkaan tukkipuun osuus kuviolla kasvaa. Jos metsä pidetään jatkuvasti peitteisenä, maaperä sitoo ja varastoi jatkuvasti ilmasta hiiltä verrattuna päätehakkuumenetelmään, jossa maaperän hiiltä vapautuu ilmakehään. Metsänhoidossa tuleekin ensisijaisesti käyttää jatkuvaa kasvatusta, ja turvautua päätehakkuuseen vain, jos jatkuva kasvatusta ei sovellu kyseiseen metsään.

Lajiston monimuotoisuuden ylläpitäminen ja varjeleminen auttaa metsiä selviämään ilmastonmuutoksen aiheuttamista haasteista, kuten sademäärän muutoksista, lämpötilan noususta ja kasvitaudeista. Tämän tulisi näkyä myös Kuopion metsien strategisessa suunnitelmassa.

Kuntalaiset aidosti mukaan metsäsuunnitelman laatimiseen

Kuntalaisten osallistamisessa metsäsuunnitteluun voitaisiin hyödyntää työpajoja ja karttapohjaisia kyselyitä, joissa asukkaat voisivat merkitä kartalle vaikkapa itselleen tärkeät lähimetsät. Kuopiossa metsät ovat vetovoimatekijä, ja kaikkien kuntalaisten äänen pitäisi saada kuulua. Osallistaminen tulee toteuttaa huolellisesti ja taitavasti ilman johdatteluvia ja jopa virheellisiä väittämiä sisältäviä kyselyitä.

Lähimetsät ovat monelle korvaamaton virkistyskohde. Asuinalueet ja kaupunkilaiset tarvitsevat jatkossa yhä enemmän kaupunkimetsien ja muun viherverkoston tuomia hyvinvointipalveluita

Metsät ovat esimerkiksi luonnonmukaisia pölynsitojia, viilennyksen lähteitä ja meluesteitä. Urbaaneimmatkin kaupunkipuistot tulevat olemaan elintärkeitä näistä syistä, virkistysarvojen lisäksi.

Yhteenveto

Metsäsuunnitelmaa tulee tarkastella esim. viiden vuoden välein huomioiden uusin tutkimustieto niin metsänhoidosta kuin luontokadon ja ilmastonmuutoksen hillitsemisestäkin. Nimensä mukaisesti pitkän aikavälin strategisessa metsäsuunnitelmassa tulee katsoa pitkälle tulevaisuuteen. Tavoitteet ja toimenpiteet pitää valita tulevaisuuden haasteiden mukaan. Näitä haasteita ovat luontokadon pysäyttäminen, ilmastonmuutoksen hillitseminen ja aidosti kestävä metsänhoito.

Kuopiossa 12.2.2022

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry,

Ari Kekäläinen, puheenjohtaja

Tapio Osala, sihteeri